

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

گزارش پژوهشی؛ طرح شامخ و روند آن در کشور

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: **تینا صالحی**

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱ مقدمه
.....	شاخص مدیران خرید
۱ اهمیت شامخ
۲ بررسی روند شامخ کشور
۳ مهمترین چالش های اقتصادی مرداد ماه از دید فعالان اقتصادی
۴ شامخ کل اقتصاد در برخی کشورها در (می و ژوئن ۲۰۲۱)
۴ کلام آخر

پژوهش
معاونت ساسی
صدا و سیما

مقدمه

شاخص مدیران خرید (شامخ)، از شاخص‌هایی است که در حوزه کسب و کار، اوضاع کلی رکود و رونق را نشان می‌دهد. این شاخص در خیلی از کشورهای پیشرفته، به صورت ماهیانه محاسبه می‌گردد. نحوه محاسبه از طریق اطلاعاتی است که مدیران شرکت‌های اقتصادی در پرسشنامه وارد می‌کنند.

این پژوهش نگاهی دارد به روند تغییرات این شاخص در چند سال گذشته. این پژوهش به روش اسنادی انجام شده و بخشی از اطلاعات آن از منابع اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی ایران کسب شده است.

شاخص مدیران خرید

در ایران این شاخص به صورت ماهیانه، از طریق "سامانه محاسبه و انتشار شاخص مدیران خرید" که به وسیله اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، راه‌اندازی شده، محاسبه می‌گردد.

این آمارگیری از روز ۱۲۵م هر ماه تا یکم روز کاری ماه بعد انجام می‌پذیرد و در روز هفتم ماه بعد از زمان آمارگیری، منتشر می‌گردد.

رقم این شاخص بین صفر تا صد، متغیر است. در کل رقم بالاتر از ۵۰ روند مطلوب و پایین‌تر از ۵۰، روند منفی وضعیت کسب و کار را نشان می‌هد.

اهمیت شامخ

شاخص مدیران خرید در اقتصادهای بزرگ دنیا از پراهمیت‌ترین داده‌های اقتصادی محسوب می‌شود و انقباض و انبساط را در رشد اقتصادی به تصویر می‌کشد. این شاخص (PMI) همواره از سوی سرمایه‌گذاران و فعالان اقتصادی پیگیری می‌شود.

در پرسشنامه‌هایی که به مدیران اقتصادی داده می‌شود، مواردی مثل سفارشات جدید، موجودی کالا، استخدام، خرید مواد اولیه، فروش کالا، صادرات و ... اهمیت دارد و مدیران باید اعلام کنند که شرایط بدتر، بهتر یا بدون تغییر شده است. از این شاخص در چند مورد استفاده ویژه می‌شود:

– مقایسه شرایط نسبت به ماه قبل

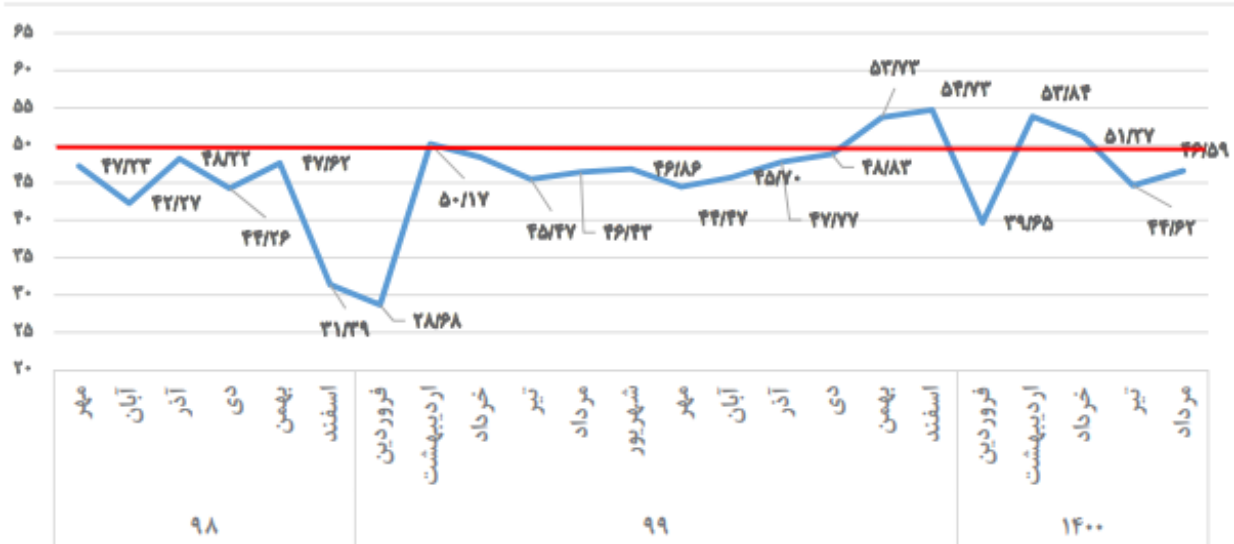
– معیاری برای سنجش اقتصاد

– استفاده در بازار بورس و بازار فارکس

– فراهم آوردن پیش‌بینی واقع‌بینانه برای اقتصاد (در کنار تورم و اشتغال)

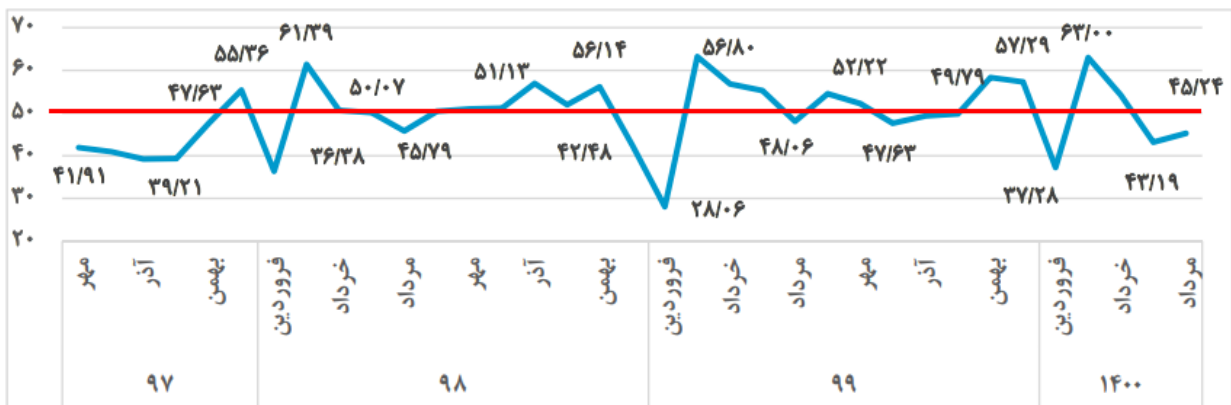
بررسی روند شامخ کشور

در نمودار زیر روند شاخص مدیران خرید کل اقتصاد قابل مشاهده است. آخرین گزارش نظرسنجی از بنگاه‌های اقتصادی، مربوط به مرداد ۱۴۰۰ است که به رقم ۴۶/۵۹ رسیده است. در این ماه وضعیت سه بخش صنعت، ساختمان و خدمات کشاورزی، نسبت به ماه تیر بدتر شده است.

مهم‌ترین دلیل کاهش تقاضای مشتریان، نوسان شدید قیمت‌ها و بلا تکلیفی سیاسی در هنگام تغییر دولت بوده است. تعطیلات ناشی از پیک پنجم کرونا نیز در این شاخص موثر بوده است.

نمودار زیر روند تغییر شامخ بخش صنعت را طی ۳ سال گذشته نشان می‌دهد:

وقتی شامخ روند کاهشی در زیر عدد ۵۰ پیدا می‌کند نشانه رکود در اقتصاد است. با توجه به اینکه این شاخص از دو بخش خدمات و تولید تشکیل شده می‌تواند تصویر کلی از روند تولید ناخالص داخلی را نیز نشان دهد.

در جدول زیر شاخص مدیران خرید در ماه‌های خرداد، تیر و مرداد ۱۴۰۰، به تفکیک زیرشاخص‌ها نمایش داده شده است.

شاخص	خرداد ۱۴۰۰	تیر ۱۴۰۰	مرداد ۱۴۰۰
شامخ کل اقتصاد	۵۱/۲۷	۴۴/۶۲	۴۶/۵۹
میزان فعالیت‌های کسب و کار	۵۲/۴۶	۴۴/۹۳	۴۰/۴۱
میزان سفارشات جدید مشتریان	۴۹/۵۲	۳۳/۹۸	۴۳/۸۹
سرعت انجام و تحویل سفارش	۵۶/۱۹	۴۹/۶۲	۵۴/۳۷
موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده	۴۵/۷۳	۴۷/۸۱	۴۷/۱۶
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۵۱/۵۰	۵۴/۸۷	۵۲/۳۳
قیمت خرید مواد اولیه یا لوازم خریداری شده	۷۷/۱۹	۸۴/۰۲	۸۰/۷۵
موجودی محصول در انبار یا کارهای معوق	۵۱/۳۲	۴۸/۳۶	۵۰/۱۵
میزان صادرات کالا یا خدمات	۴۸/۴۰	۴۲/۰۹	۴۵/۱۱
قیمت محصولات تولید شده یا خدمات ارائه شده	۵۸/۹۷	۵۸/۱۸	۵۹/۰۳
مصرف حامل‌های انرژی	۶۴/۵۰	۵۶/۵۷	۴۵/۹۴
میزان فروش کالاها یا خدمات	۵۳/۸۰	۴۲/۶۷	۴۰/۰۱
انتظارات در ارتباط با میزان فعالیت اقتصادی در ماه آینده	۶۳/۷۸	۵۷/۰۱	۶۴/۳۴

جدول شامخ (مرداد ۱۴۰۰)

ارقام مرداد ماه نشان می‌دهد اکثر زیرشاخص‌ها زیر ۵۰ بوده و بخش ساختمان، خدمات و کشاورزی دچار افت شده است و بخش تحویل سفارشات و استخدام نیروی انسانی مطلوب است، همچنین انتظارات مدیران اقتصادی برای فعالیت اقتصادی ماه آینده مثبت ارزیابی شده است.

مهم‌ترین چالش‌های اقتصادی مرداد ماه از دید فعالان اقتصادی

- کاهش تولید به دلیل تغییر فضای سیاسی و پیک پنجم کرونا

- افزایش نرخ ارز نبود ثبات در بازار

- صادر نشدن به موقع مجوزها به دلیل تعطیلی ادارات

- رکود در صنایع شیمیایی و کشاورزی، به دلیل مشکلات تامین نهاده‌های دامی

- کندی تحویل سفارشات به مشتری به دلیل قطعی برق و گرانی مواد اولیه در صنایع نفت و گاز

- تاخیر در صدور مجوزها در تامین مواد اولیه

شامخ کل اقتصاد در برخی کشورها - در (می و ژوئن ۲۰۲۱)

رقم شامخ در کشورهای جهان می‌تواند به تشویق سرمایه‌گذاران برای ورود به اقتصاد کشورها، منجر شود اما بانک‌های مرکزی رقمی حدود ۵۵ را برای این شاخص بهترین حالت می‌دانند و معتقدند نشان دهنده یک سرعت مداوم در رشد اقتصاد است.

کلام آخر

در حال حاضر شاخص مدیران خرید (شامخ)، برای حدود ۲۹ هزار بنگاه بخش خصوصی در بیشتر از ۴۰ کشور دنیا، منتشر می‌شود. این شاخص یک تصویر کلی و سریع از شرایط رونق و رکود در بخش‌های صنعت و خدمات ارائه می‌دهد. با این شاخص می‌توان مقایسه‌ای میان کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه انجام داد و به صورت مداوم مورد توجه مراکز تصمیم‌گیری اقتصادی و رسانه‌های جهان است.

در اقتصادهای بزرگ دنیا گاهی رقم شاخص مدیران خرید، می‌تواند روند اقتصادی را تغییر دهد و این برای معامله‌گران بسیار پراهمیت است. رقم شامخ ایران نیز می‌تواند مورد توجه دست‌اندرکاران اقتصادی داخلی و خارجی، به خصوص هنگام سرمایه‌گذاری قرار گیرد.